

Kontaktperson
Enheten för förorenade områden och
avfallstransporter
Johan Wigh
010-2241698
Johan.Wigh@lansstyrelsen.se

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande, remiss M2021_01772 Ändringar i stödet till sanering av förorenade områden

Sammanfattning

Länsstyrelsen Skåne är medveten om att det krävs en förändring av dagens bidragssystem för att leva upp till EU:s statsstödsregler. Då den nya förordningen är tänkt att börja gälla redan den 1 januari 2022 utan övergångsregler ser vi dock en fara i att många frågor kommer att vara oklara och behöva lösas efter hand vilket riskerar att arbetet med de statligt finansierade projekten kommer att påverkas negativt. Samtidigt som det är angeläget att få till en förändring så att arbetet kan fortsätta med de objekt som nu "legat still" i väntan på nya regler känns förfarandet forcerat och vi ser att det hade varit önskvärt med tidigare förankring, samverkan och diskussion mellan berörda myndigheter.

Ett antal begrepp och ställningstaganden är centrala för att arbetet med statsstöd ska kunna drivas framåt. Länsstyrelsen Skåne menar att det finns vissa oklarheter i rollfördelningen mellan berörda myndigheter, särskilt mellan länsstyrelserna och Naturvårdverket, varför vi ser ett stort behov av en tydlig vägledning kring dessa frågor. Lämpligen bör ett uppdrag kring samverkan och vägledningsfrågor ges från Regeringen, eller på annat sätt som bedöms lämpligt, till berörda myndigheter. Ett sådant uppdrag bör med fördel även inkludera en löpande uppföljning och utvärdering av de nya reglerna för att möjliggöra att arbetet utvecklas på ett önskvärt sätt.

Precis som konstaterats i författningsförslagets bifogade PM ser Länsstyrelsen Skåne att det finns risker att arbetet med statsstödsprojekten blir administrativt betungande och leder till ett stort behov av vägledning till berörda huvudmän. Med anledning av detta bör frågan om förstärkta medel till arbetet med statligt finansierade objekt övervägas och utredas.

Synpunkter

Centrala begrepp och samstämmighet mellan förordningarna

Införandet av en ny förordning kring statsstöd innebär att berörda myndigheter kommer att behöva hantera frågor kring när förordningarna ska gälla och vilka regler som då aktualiseras. Så som Länsstyrelsen Skåne förstått har ambitionen varit att de båda förordningarna så långt möjligt ska likna varandra och därför också medge ett likartat arbetssätt.

Centrala begrepp i förslaget till ny förordning är "fastighetsägande företag" och "ekonomisk verksamhet" då bedömningen kring dessa blir avgörande för vilken förordning som gäller för saneringsobjekt när de hamnar i åtgärdsfas. Länsstyrelsen Skåne upplever att det är otydligt/finns utrymme för egna tolkningar kring dessa begrepp varför behovet av samsyn från berörda myndigheter är stort. Förtydligande behövs också gällande när, i vilket skede, det kan bli aktuellt med statsstöd istället för statsbidrag. Detta så att inte projekt fastnar mellan Naturvårdsverket och Länsstyrelsen på grund av olika tolkningar kring vilken förordning som gäller.

Länsstyrelsen Skåne delar uppfattningen att samstämmighet mellan de båda förordningarna och därtill kopplat arbete är önskvärd. Med anledning av detta menar vi att man starkt bör överväga att göra vissa förändringar i förslagen så att t ex kostnader för värdering och framtagande av ansökan även gäller för objekt som finansieras via bidrag. På motsvarande sätt bör det finnas samstämmighet förordningarna emellan när det gäller vad som kan bekostas inom ramen för åtgärd. Detta är särskilt viktigt då det troligen kommer att uppstå projekt där båda förordningarna gäller parallellt.

Man har i förslaget valt att i nuvarande bidragsförordning lägga till "åtgärder som behövs för att bevara eller återställa natur- eller kulturmiljövården inom ett område där avhjälpandeåtgärder vidtas och där behovet av återställande följer av avhjälpandet...". Samtidigt som vi ser positivt på att man "öppnar upp" för möjligheten till återställande för dessa utpekade förutsättningar menar vi att det, på grund av stora åtgärdsobjekts komplicerade natur, troligen är fel väg att gå att explicit peka ut allt det som får göras med följderna att allt som inte pekats ut riskerar att ses som olovligt. Man borde snarare överväga formuleringar, för både statsstöds- och statsbidragsobjekt, som medger avhjälpandeåtgärder och därtill nödvändiga åtgärder/kostnader för att möjliggöra projektets framdrift. Vidare vore ett system som möjliggör att endast en förordning gäller för ett åtgärdsobjekt i åtgärdsfasen starkt att rekommendera. Att inom samma objekt behöva hantera dubbla ansökningar med olika regler, dubbel redovisning av resultat, kostnader etc. som följd ter sig som en byråkratiskt tungrodd och rättsosäker lösning.

Rollfördelning

Länsstyrelsen Skåne tolkar förslaget på ny förordning som att rollerna för länsstyrelserna och Naturvårdsverket till viss del förändras när det handlar om prövning och beslut i ärendena. Samtidigt anges i författningsförslagets bifogade PM att man inte ser några större förändringar i rollerna för berörda myndigheter. Här finns en otydlighet som behöver hanteras och det är av stor vikt att det tydliggörs vad som avses med att det är länsstyrelserna som prövar en ansökan (vad inbegrips i ”prövas” och hur skiljer det sig från dagens hantering av bidragsansökningar?) och vad som ska beslutas/beviljas av Naturvårdsverket. Även här är samsyn berörda myndigheter emellan av största vikt för att arbetet inte ska försenas i onödan.

Behov av gemensam vägledning och uppföljning

Så som konstaterats ovan ser Länsstyrelsen Skåne ett stort behov av dialog och samverkan kring centrala begrepp och rollfördelning med anledning av den nya förordningen. Då flera myndigheter berörs föreslår Länsstyrelsen Skåne att Regeringen via ett regeringsuppdrag, eller på annat sätt som bedöms lämpligt, säkerställer att nödvändiga vägledningar arbetas fram i samverkan myndigheter emellan. Uppdraget bör även ha en mer långsiktig inriktning som består i att utvecklingen av arbetet samt konsekvenserna av den nya förordningen kontinuerligt följs upp, utvärderas och rapporteras.

Prioritering och framdrift av projekt

Länsstyrelsen Skåne uppfattar att grundsynen på prioritering av objekt, det vill säga att länen även fortsättningsvis står för en regional prioritering baserat på miljö- och hälsorisker, inte ändras med anledning av den nya förordningen. Samtidigt ser vi en risk att flera objekt kan komma att stanna upp väl framme vid åtgärdsfas på grund av en fastighetsägares ovilja att stå som medsökande. Hur stort detta problem kommer att bli är givetvis osäkert innan det nya förfarandet har testats. Här kommer även tolkningen av begreppen kring fastighetsägande företag och ekonomisk verksamhet att kunna bli avgörande för hur stor del av objekten som i slutändan hanteras som bidrag respektive stöd.

För att enskilda fastighetsägares ekonomiska ställning eller inställning till statsstöd gällande sanering inte ska få allt för stor inverkan på vilka objekt som åtgärdas behöver man se över möjligheten att gå vidare med prioriterade objekt utan att fastighetsägaren är beredd att stå som medsökande. I en tidigare version av författningsförslaget fanns en typ av ”nödventil” (§10) som möjliggjorde att medge stöd i det fall en fastighetsägare inte kan stå för eventuell värdeökning till följd av åtgärden. Denna paragraf finns inte med i det nu remitterade förslaget. Länsstyrelsen Skåne anser att det behövs någon form av möjlighet att kunna driva projekt framåt även i de fall fastighetsägaren inte vill/kan stå som medsökande till statsstöd. Särskilt viktigt kan detta till exempel bli i de fall det finns ett delat ansvar

och där en statlig medfinansiering är en förutsättning för att uppfylla av domstol beslutade åtgärder.

Som förslaget nu är utformat framgår i författningsförslagets bifogade PM att ärenden där det allmännas intresse av åtgärder är stort men där villkoren för statsstöd inte kan tillgodoses, till exempel på grund av en fastighetsägares ovilja att medverka i projektet, ska hanteras i särskild ordning och att Naturvårdsverket föreslås få i uppdrag att bevaka uppkomsten av dylika ärenden. Länsstyrelsen Skåne önskar att det förtydligas vad som avses med "särskild ordning" och ställer sig tveksam till att det är tillräckligt att endast bevaka och rapportera uppkomsten för att säkerställa en fortsatt hög saneringstakt.

Övergångsbestämmelser

Förslaget till ny förordning innehåller inga förslag på övergångsbestämmelser. För att arbetet med pågående projekt i åtgärdsfas, där åtgärdsmedel sedan tidigare beviljats enligt *Förordning (2004:100) om avhjälpan av föroreningskador och stöd för sådant avhjälpan*, ska kunna fortlöpa utan negativa konsekvenser utgår Länsstyrelsen Skåne från att omfördelning av medel (mellan år) och eventuella fördyringar inom pågående projekt, kan hanteras i enlighet med den förordning som legat till grund för redan beviljade åtgärdsmedel.

Resurser och kompetens

Regeringskansliet konstaterar i författningsförslagets bifogade PM att förfarandet med den nya förordningen förväntas bli mer administrativt betungande för berörda myndigheter. Länsstyrelsen Skåne delar den uppfattningen även om det i dagsläget är svårt att avgöra i vilken utsträckning så blir fallet. Länsstyrelsen ser positivt på att, i ett första skede, öka möjligheten för arbete med statligt finansierade projekt genom att tillföra ytterligare medel till "bidragsadministration" via 1:4-anslaget. På längre sikt bör behovet av att utöka tillgängliga medel för bidragsarbetet via länsstyrelsernas ramfinansiering utredas.

Avslutningsvis konstaterar Länsstyrelsen Skåne att förslaget sannolikt kommer innebära att en hel del frågor behöver lösas under arbetet fortsatta gång, så väl när det kommer till definitioner av begrepp och roller som vilka andra frågor som behöver hanteras och vilka kompetenser som behövs. Utöver det gemensamma uppdrag för berörda myndigheter som Länsstyrelsen Skåne förordat är vår bedömning att de berörda myndigheternas inställning och hantering av dessa nya frågor och definitioner blir avgörande för hur väl arbetet med den nya förordningen kan komma att fungera. En förhoppning är att alla inblandade kan ta sig an uppdraget med en öppen inställning till samverkan men också med en viss pragmatism så att det inte alltid blir den snävaste och mest hårda eller försiktiga tolkningen som blir gällande i alla frågor.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av avdelningschef Annelie Johansson med enhetschef Johan Wigh som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.